

A L L E P A A R D E N

hebben aan de wedstrijd deelgenomen

wannes de onverfroemmelbare

juist veertig jaar geleden
rond mei '68 dus
zei een van mijn leerlingen:
ik heb in een taverne
een baardige zanger
heel mooie liedjes horen zingen
je vroeg:
ken je hem?
ik niet maar mijn broer wel
antwoordde hij
je zei:
breng hem eens mee

dat deed de jongen dan ook
ik verwelkomde de toen
nog onbekende zanger
aan de poort van het college

hij nam bij het binnenkomen
meteen zijn klakske af
hij dacht waarschijnlijk
dat hij voor het eerst van zijn leven
een heuse kerk binnenkwam

op de trap naar je klas vroeg hij je:
hoe oud zijn die jongens?
veertien antwoordde je
oeioeioe deed hij even stilstaande:
dan gaan ik da lieke
ni durven zingen zenne
welk lieke? vroeg je een trede hoger
dat van de viool & de fluit...

bij het binnenkomen van de klas zei hij:
ja die mannekes zien er inderdaad
nog zo onschuldig uit
zou ik mijn lieke wel zingen?
je moedigde hem aan het toch maar te
doen

hij kreeg een warm applaus
waar hij zichtbaar blij om was

zo maakte wannes van de velde
zijn pril debuut
in een katholieke school

veertien jaar later: in 1982
stichtten de groene fietsers
op hun herademingsberaad
"het goegezelschap van
de onverfroemmelbaren"
(vertaling van de toenmalige tv-reeks
"the untouchables")
ze wilden op zoek gaan
naar integere mensen
die zich niet lieten aantasten
door de toen alom
opdoemende onwaarden
consumptie concurrentie
& prestatie

de eerste die ze die eretitel
waardig vonden
was diezelfde ondertussen
bekender geworden
wannes van de velde

met enkelen zijn de groene fietsers
hem toen bij hem thuis
in de antoon van dyckstraat
die prijs gaan overhandigen:
een tits
(onverfroemmelbare strohoed)

blij-geamuseerd zette wannes
die tits op zijn integer hoofd

de eerste onverfroemmelbare
was vlaanderen voortaan rijk

LUC VERSTEYLEN

541

WOORDEN ONT VREEMDEN

Jezus (vervolg)

Hoewel er van Jezus geen enkele grafische voorstelling voorhanden is, gaat de traditie ervan uit dat hij een bepaald kapsel gehad zou hebben, zelfs een bepaalde klederdracht. Dit laatste noemt men dan een 'Jezus-look', zoals men op sommige plaatsen de twaalfjarige aankleedt voor de hernieuwing van hun doopbeloften en voor hun vormsel: een lang recht afhangend wit kleed, een soort albe.

Het is opvallend dat 'Jezus' rechtstreeks bijna niet voorkomt in gezegden en uitdrukkingen. Behalve de 'Djiezus'-uitroep zijn er enkele andere elementen, o.m. een paar samenstellingen rond de naam 'jezus' (met kleine beginletter).

'In jesusnaam' is een bijwoordelijke verbinding die hetzelfde betekent als 'in godsnaam!' Het is een uiting van verbazing: 'Hoe is dat in jesusnaam mogelijk?' Wat oorspronkelijk 'in Jezus' naam' was, met drie woorden, werd gaandeweg met kleine beginletter en in twee woorden geschreven, naar het model 'in godsnaam!'.

'Jezus' krijgt soms een familiale uitbreiding, een uitroep met zelfs drie kleine beginletters: 'jezus-maria-jozef! wat een bende!'

Jezuspapier en I.H.S.

'Jezuspapier' is de vertaling van het Franse 'papier jésus'. Het is een Franse papiersoort met als watermerk het monogram I.H.S., dat als een afkorting van het Griekse 'Iêsous' wordt gelezen, in Griekse hoofdletters: 'IHSOS'. In Griekse en Latijnse hoofdletters schrijft men 'J' doorgaans als 'I'. Het monogram 'I.H.S.' ontstond in de middeleeuwen. De tweede letter ('H') is de Griekse hoofdletter 'êta'; ze heeft de vorm van onze hoofdletter 'h', namelijk 'H'. Zo krijgen we in het Grieks 'IHS', dat in Latijns schrift verkeerdelijk beschouwd als afkorting van verschillende mogelijkheden zoals:

- 'In Hoc Signo (vinces)' (in dit teken [zul je overwinnen])
- 'Jesus Hominum Salvator' (Jezus, Redder van de Mensen)

- 'In Hoc Salus' (hierin ligt het Heil)
- 'Jesus Hortator Sanctorum' (Jezus, de vermaner van de heiligen)
- 'Jesum Habemus Socium' (wij hebben Jezus als bondgenoot)

Het IHS-monogram werd onder meer verspreid door Bernardinus van Siena, de Italiaanse franciscaan (1380-1444) die als volksprediker de devotie tot de heilige naam Jezus sterk heeft bevorderd. Het monogram prijkt op veel schilderijen en (kerkelijk) meubilair.

Ook werd het als kenteken genomen van de 'jezuïetenorde' die in 1534 door Ignatius van Loyola werd gesticht.

'Jezus' is uiteraard aanwezig in het woord 'jezuïet'. Er bestaat in bepaalde milieus een onvriendelijk Latijns gezegde: 'Si cum jesuïtis itis, non cum Jesu itis' ('Als je met jezuïeten omgaat, ga je niet met Jezus om').
(Wordt vervolgd)

BART MESOTTEN

Johan Kelders

Bejaarde God

Dakloos

God gezien.
Een bejaard vrouwtje geeft me een kus.
Ze heeft er een kleinzoon bij, en dat moet de hele wereld weten.
Haar kus maakt me beduusd.
Zwervers worden niet gekust.
Die zijn te veel beest, te weinig mens.
Ik heb haar nog geen eens kunnen bedanken.
Eén kus en weg is ze alweer.
Vlak voor de hoek draait ze zich om en kijkt me stralend aan.
Het lijkt of ik haar pasgeboren kleinzoon ben.
„Bedankt”, schreeuw ik.
„Hij heet Erik”, schreeuwt ze.
Andere mensen kent ze niet vandaag.
De wereld heet Erik.
„Sjans”, sneert een voorbijganger.
Hij wijst naar het vrouwtje.
Ik voel haar kus nog steeds en ben door het dolle heen.
Het vrouwtje heeft me vleugels gegeven.
Ik vlieg over de straten en zweef langs de huizen.
Ergens begint een klok te luiden.
Of zijn het alle klokken van de hele wereld bij elkaar?
De klokslagen stuwen me voort.
Hoger en hoger, sneller en sneller.
Tot ik God kan aanraken.
Was Die maar vaker een bejaard vrouwtje dat me een kus geeft.

UIT DEN GROOTEN VOLKSKALENDER VAN PAUL VAN ZUMMEREN

Straks is het weer Kerstmis. Ik heb me voorgenomen om in deze en volgende wekelijkse bijdragen wat nader in te gaan op al die geplogenheden die kerstmis nog een beetje maken tot de feestdag zoals de meesten van ons die het liefst hebben. Bij Kerstmis denken we aan een stalletje met daarin het zeer aanschouwelijk uitgebeelde kerstgebeuren, met de os en de ezel onder andere.

Maar waarom komen os en ezel zo nadrukkelijk voor in het kerstgebeuren? Wel, naar het schijnt zou dat verschijnsel worden veroorzaakt door een niet zo consequente interpretatie van een oude Bijbeltekst. Met name in Jesaja 1:3 wordt gezegd: "Een os kent zijn bezitter en een ezel de kribbe zijns heren." Dat is één verklaring. Maar, zo zou er in de loop der tijden ook een pseudo-evangelie zijn ontstaan van evangelist Mattheüs. Daarin wordt verteld dat op de derde dag na de geboorte van Christus de os en de ezel Jezus kwamen aanbidden en hun knieën voor Hem bogen. Op dat ogenblik moeten os en ezel geweldig aangegrepen zijn geweest door wat ze allemaal zagen, want, lees ik in een oude volkskalender:

**DIE OSSE EN OOK DAT EZELKIJN
EN KONDEN NIET SPREKEN
TOEN JEZUS IN DER KRIBBE LAG
TOEN LIETEN ZIJ STAAN HUN ETEN**

De os en de ezel legden ook enige menselijk trekjes aan de dag. Zo lees ik:

**DIE OS ENDE OOC DAT ESELIJN
DIE AENBADEN DAT SOETE KINDEKIJN**

Wanneer ik de gebruikelijke kerstverhalen goed ontleed, dan stel ik zelfs vast dat os en ezel "herdersmanieren" hadden, want:

**ZIJ KOMEN TESAMEN NAAR DE STAL GEGAAN
ZIJ BRENGEN BOTER, MELK EN SOETE SAAN (room)**

KRISTIEN VAN ZUMMEREN